

Recordança d'aquell 14 d'abril de 1931

Fa 39 anys que vaig retornar de l'exili forçat per la Guerra Civil Espanyola. En arribar a Manresa tot ho vaig trobar confús ja que la majoria de manresans no volia saber res de la guerra ni de política, talment com si els haguessin rentat el cervell, la qual cosa ben aviat vaig comprendre: aquell qui opinava era perseguit i detingut. Aquesta situació es va mantenir durant molts anys per a aquells qui pensàvem i somiàvem en la democràcia.

Quan va morir el dictador se'ns va dir que la Llei Orgànica de Franco nomenava un rei al qual calia creure com a bons minyons, tot i que continuessin les mateixes jerarquies anteriors, les quals proclamaven una nova democràcia; com si durant 40 anys no hagués passat res. Com per exemple que havien desaparegut del mapa un milió de persones, entre morts i exiliats arreu del món.

De república no se'n podia parlar: tot estava «*atado y bien atado*». A continuació es va fer un plebiscit per atacar la nova llei, i unes eleccions per a Corts Constituents. Tanmateix els partits republicans i d'altres d'esquerra no es podien presentar a les eleccions perquè no estaven legalitzats. Total, que es va carregar un tren especial amb totes les lleis i els homes que les havien de complir sense dir ni piu. La qüestió era no parlar del passat. Hi havia pressa per trobar bones col·locacions en el sistema, i acceptar-ho tot sense reflexionar.

La República no havia estat abandonada ni havia estat culpable de la guerra. La República i els Estatuts d'Autonomia van ser liquidats per una guerra que començaren els franquistes amb l'ajut de més de seixanta mil homes (entre marroquins, alemanys, italians i portuguesos) armats fins a les dents i, sobretot, amb aviació, que fou la clau de l'anomenada «*victòria nacional*». Van ser tots aquests els qui, el 2 de setembre del 1939, començaven la Segona Guerra Mundial per imposar un nou sistema esgarriós i inhumà. Sortosament van perdre el 8 de maig del 1945.

No es pot pas oblidar que els republicans varen aguantar durant més de dos anys i mig, perquè hi havia moltes persones idealistes que coneixien bé què era el feixisme. Acabada la guerra, Espanya era tot un camp de concentració, continuaren les persecucions, les execucions, la fam i la misèria, i no parlem d'aquells qui van ser portats als camps d'extermini alemanys. Això sí, mentrestant, els amics del règim s'omplien les butxaques. És a dir, totalment al revés de com havia arribat la República: a través de les urnes, amb entusiasme popular i amb l'ajut de dirigents idealistes i no materialistes.

Ara em pregunto perquè després de 13 anys, d'ençà de la mort del dictador, encara hi ha interès a callar i no s'ha fet allò que van fer altres països alliberats: ajudar i homenatjar com cal les persones que van sofrir i morir per la defensa dels ideals democràtics. És què ja s'ha perdut la memòria? És què vivim en una minidemocràcia? Això és el que molts ens preguntem, i el que caldria que es preguntessin els qui ens han governat fins ara.

En definitiva, la República no va ser abandonada: va ser aixafada per les armes totalitàries. Sortosament, el poble català encara és viu. Només li manca una reflexió per continuar endavant.